

чудним, може бути, навіть переборщеним. Це так, ріжниця між Шевченком і Пушкіним дуже велика; алеж ця ріжниця залежить од того, що Пушкін хоч, безумовно, висловлює найбільш істотне своєї народности так саме гарно, як висловлює Шевченко теж саме в своїй, *але Пушкін змальовує все це зверху, а Шевченко знизу*. Пушкін не тільки цінив простий народ великоруський, але і знав його гарно і умів писати в його дусі, але, як би там не було, величезну, більшу частину поезії Пушкіна присвячено не народу, а верхнім колам, інтелігенції нашій, або ж вона вітає по чужих країнах, у Франції, Англії, Іспанії, при чому залишається однак постійно руською, тому що у змалюванні і чужого нам побуту пробивається у Пушкіна руський дух, руський склад ума. Що торкається Шевченка, то він 1) майже ніколи не виходив з рямок українського життя, 2) він ніколи у своїй поезії не малював інтелігенції. Улюблена його сфера, де він незрівняний, є сфера низша, кріпацька, пригноблений, страждаючий простий народ. Вже по одній цій причині поміж Пушкіним і Шевченком мусить бути величезна ріжниця. Колиж поміж ними є спільне, то спільне у них зустрічається дуже часто в одному і тому же відношенні до речей, саме тому, що вони обидва були глибоко руські люди, хоч і належали до двох різних паростів руського народу, а вдруге тому, що вони обидва генії.

Значить, коли ми хочемо з'ясувати відношення Шевченка до Пушкіна, то для цього мало не краще за все нам треба скористуватись тією метафорою, до котрої удався один з найбільших польських поетів, Словацький, визначаючи своє відношення до Міцкевича, а саме:

»Шевченко є такеж Божество, як Пушкін, але пробуває на своєму особливому сонці«.

Х. Корш.